

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illvstrivm Virorum Poemata

Cesarini, Virginio

Antverpiae, 1662

Ad Felicem Zachiam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-7990

A D
FELICEM ZACHIAM

In funere Natalis Rondinini filij.

Ex Albano secessu.

Secretæ nemorum valles, mutiq; recessus,
 Et deserta loca, & taciturna querentibus antra,
 Quæ priscos habitasse ferunt (& credere dignum est)
 Mortales, sine lege pios, sine messe beatos,
 Accipite hos ægro proruptos pectore questus,
 Quos pietas, quos æger amor, luctusq; requirunt.
 Et vos frondoso surgentes vertice fagi
 Me sinite, erepti lugentem funus amici,
 Illius æternum vestris incidere nomen
 Corticibus: meus hîc saltem, dum stabitis, unâ
 Viuet amor, luctusq; mei monumenta manebunt.
 Me sinite hîc viridi carmen, lacrymabile carmen,
 Tristibus ad citharam numeris disperdere in umbrâ,
 Quod recinant, qui se querulis solantur auenis.
 Dulce queri miseris: dedit hoc natura leuamen.
 Hoc animi, quæ vix umquam coitura putares,
 Vulnere dict' amno curat, mulcetq; dolorem.

Plorat Ityn Progne ; consortem turtur ademtum ;
Ceyca Alcyone ; casum Phaëthontis olores.

Scilicet & mæstis implet nemus omne querelis
Flebiliter querens absentem bucula matrem :
Et nunc hæret inops animi , nunc arrigit aures ,
Si quâ fortè procùl crebris mugitibus instet ,
Errantem admonitura sui : nunc acta furore
Dat gemitus incompósitos , & in auia fertur ,
Terror Hamadryadum , stragesq; miserrima silua.
Illa peregrinum , natorum oblita , iuuenicum
Per saltus sequitur , vel festa altaria circum
Flore reuinctâ caput magnis cadit hostia Diuis.

Iusta quidem care iam pridem soluimus umbra
Nec cineri amplexus , largus nec defuit imber
Funeri , ubi casu percussi , ac vulnere primo.
Sed præstans animi Natalis , & indole pulchrâ ,
Constantiq; fide primis mihi iunctus ab annis
Triste sui desiderium luctumq; reliquit.
Ut me nulla dies solari , nulla queat res ,
Cogar & in longos absumere lumina fletus.
Ergò siue aperit rebus lux alma colorem ,
Siue aufert , umbrâ inuoluens nox humida terras ;
Dilecti manes , dilecta occurrit imago ,
Pallida , languenti viola , vel grandine tacto

Narciss

A

Narci

Oscula

Cara

Cum i

Me qu

Cum l

Asta

Officio

Diffic

Celest

Hæc re

Infelix

Nec sin

Nam n

Que n

Addi

Ausp

Que n

Cetera

Omnia

Ipse hi

Et fort

Ipse lac

syluaru

*Narcisso similis, frigentiq; ore videtur
 Oscula ferre genis & brachia tendere collo
 Cara meo, qualem supremo in funere vidi,
 Cùm iam frigida mors oculis induceret umbras,
 Me quarentem oculis, & pectore singultantem.
 Cùm Fernandus, amicitiae pars tertia nostra,
 Astartet lacrymans; sancto mox cedere iussis
 Officio lacrymis, Superos in vota vocaret,
 Difficilesq; obitus, animamq; exire parantem
 Caelesti firmaret ope, ac prece feruidus omni.
 Hæc rerum species animum noctesq; diesq;
 Infelix subit; hæc sensus mi surripit omnes,
 Nec sinit à tristi curâ requiescere mentem.
 Nam neque Castalides, mihi dulcia nomina quondam,
 Quæ me illi ad laudẽ comitẽ, quãquam impare gressu
 Addiderant, & amore pio, paribusq; ligarant
 Auspicijs, possunt miserum lenire: nec ipse,
 Quæ releuent agrum, Phæbus pater inuenit herbas.
 Cetera, quæ pariter quondam oblectare solebant,
 Omnia sunt ingrata: nihil iuuat. Hæc loca certè,
 Ipse hic formosi nemoris gratissimus horror,
 Et fortunati gelidus fons graminis altor;
 Ipse lacus ridens, auium secunda voluptas,
 Sylvarum decus, & Latia telluris ocellus,*

*In lacrymas questumq̄, trahunt. Hæc ille solebat
 Mecum animis, studioq̄, pari loca adire quotannis;
 Hic pariter mecum fugientes condere soles
 Alloquio dulci, curarum oblitus, & Urbis,
 Hæc illi regio dilecta: hinc sæpius illum
 Naiades pulcræ, pulcræ stupuere Napeæ
 Casta Philetæis sociantem carmina chordis.
 Non tamen astrorum cursus, non abdita terris
 Prodigia, aut ortus ventorum, vel maris æstum,
 Omnia adhuc hominum studijs ignota, canebat:
 Sed Christi Heroas, immoto barbara vultu
 Supplicia expertos, ignominiasq̄, Tyranni;
 Sed laudes Superum, & diæ virtutis honores,
 Quæq̄ docet verax, & fallere nescius Auctor,
 Humanâ maiora fide penetralia rerum.
 Inde ad ALEXANDRI deflectens inclyta facta,
 Commemorabat, uti Saturnia sæcla redirent,
 Et probitas, & sancta fides, iam Præsides terris,
 Qui sciret regni hanc molem non ære, nec auro
 Stare, nec arte hominum, sed religionis amore,
 Sed virtute animi, & veterum pietate parentum.
 Illius auspicio Latij's è sinibus actam
 Esuriemq̄, grauemq̄, luem; decora addita templis;
 Reddita virtuti sua pramia; reddita Musis*

Otia

*Otia, & erectas artes: illoq; sequestro
 Venturam populis post tristia bella quietem.
 Omnia, quæ summi quondam præfaga Dei mens
 Cùm fore prospiceret, nostræ miserata labores
 Gentis, ALEXANDRO mandasset fulmina, & orbis
 Imperium, quamquam magnis virtutibus impar.
 Talia non ficto referebat carmine vates,
 Si quando à grauibus curis, studijsq; seueræ
 Palladis, & doctis animum reuocaret Athenis.
 Rudera vel Latij, & prisca monumenta Senatus
 Lustrabat, veterum gaudens incisa metallis
 Ora virum, & sculptas à tergo noscere pugnas,
 Gnarus & armorum. Nemo nam certius illo
 Norat, quæ belli ratio circumdaret vrbi
 Mœnia, quæ victrix aperiret machina muros.
 Illum ego sæpè equitum stantes peditumq; maniplos,
 Et pugne instructas acies, & Martia castra,
 Præliaq; in docto scribentem puluere vidi.*

*Tūne igitur dulces auras, & dulcia nostræ
 Pignora amicitie, tantarum in limine rerum,
 Deseris, inq; tuo surgentes nomine cunctas
 Spes Latij perdis? nihil ergò ars docta medentium,
 Nil herbe valere? nihil flos viuividus aui?
 Nec fratrum te cura vigil, nec sedula mater,*

*Nec dilecta Deo soror eripuerit periclo ?
 Utq; tuas parco delibem carmine laudes,
 Non tua te pietas, non culta altaria, non te
 Candida mens animi, aut docta facundia lingua,
 Non vis ingenij prestans, & ducta per omnes
 Ingenuas artes, leto subduxit acerbo ;
 Cum gentem innumeram, telluris inutile pondus,
 Non nisi post seram mactet Libitina senectam ?
 O semper damnata pati fata aspera virtus !
 Vidi ego periuras, praedaeq; nocentis onustas,
 Post longos pelagi errores, casusq; per omnes,
 Incolumes tamen ad patriam remeasse carinas :
 Naufraga cum gemeret puppis, quae litore ab Indo
 Tunc primum niueis pacata per aequora velis
 Ibat ouans, Diuumq; aris pia thura ferebat.*

*Interea casum ingemuit Romana iuuentus,
 Fassa suum decus extinctum : ingemuere relicta,
 Et tibi ferali crinem cinxere cupressu
 Pierides, fluuiog; dolens Tiberinus ab alto
 In mare visus aquis Tuscum dilabier atris.
 Ipsum etiam dolor inuictum tot casibus, ipsum
 Flexit ALEXANDRVM, lacrymisq; in funere crudo
 Paene profanari caelestia vidimus ora.
 Quippe acre ingenium Pater equus norat, & alta*

Semina

A
 Semi
 Nimi
 Princ
 Voce
 Siue l
 Verte
 Sueci
 Sec
 Fund
 Secur
 Serpe
 Perq;
 Paup
 Inde
 Alt
 Quoc
 Tang
 Are
 Sed m
 Illa r
 His
 Nemp
 Illoru
 Longi

Semina virtutis , patrioq; fouebat amore.

*Nimirum ille, sacro solium stipante Senatu ,
Principibus , te vate , dabat responsa benignus ,
Voce tuâ solitus populos armare fideles ,
Siue laboraret Venetus , seu tristis Enyo
Verteret Heluetiam , seu bello assueta nefando
Suecia Sarmaticos vastaret milite campos.*

*Sed iam cesset inops dolor infelicia verba
Fundere. Tu felix , Diuorumq; vnus , Olympi
Securâ de parte , nigris Aquilonibus actam
Serpere sacrilegam , populosq; exurere flammam ,
Perq; omnes volitare vides bella impia terras ,
Pauperiem circum , miserasq; ferentia clades.
Inde hominum genus , & casuras despicias vrbes
Altior inuidiâ , & Regum capita ardua calcas.
Quod tibi si celsam mortalis gloria mentem
Tangit adhuc , non tu tabulis , nec marmore Luna,
Æreue , quod Siculis miscent Cyclopes in antris;
Sed merito ipse tuo , & vatum sacrabere chartis.
Illa ruunt æuo tandem consumpta , vel igni :
His Lachesis , rerumq; vices , & fulmina parent.
Nempe tuum posthac nulli violabile fato
Illorum fidibus viuet decus : hi tibi famam
Longiùs extendent vitali carmine , quàm si*

Marmore

Marmore de Libyco, aut Ephyreio duceret ære
 Graia tuam manus effigiem, vel barbara moles
 Egypti ad cælum saxis audacibus iret,
 Insanus labor, & solamen inane sepulcri.
 Quin etiam (qui rarus honos) tibi Belgica plorans
 Sollemnes struit exequias, & funera Clio:
 Carminibusq; sacris inscriptas litore in illo
 Pyramidas statuit, laudum monumenta tuarum,
 Eternùm mansura; licet sæpè illius oram
 Litoris implacidum latè voret equor & vrbes.
 Sed neque me immemoris, si vera recepit Apollo,
 Arguerint animi venientia sæcula: nomen
 Quippe tuum, nosterq; dolor, lacrymæq; manebunt.
 Nec tibi quæ mæsta inferias, ac debita mittit
 Munera ALEXANDRI multum sublata favore,
 Iuerit ad seros ingloria musa nepotes.

Tu verò Latias inter clarissima matres,
 Atque olim numero doctarum addenda sororum,
 Urbis honos, Felix, lacrymis absiste profanis:
 Ne nati turbare velis ingrata quietem.
 Cùm Vaticanam facerem pullatus ad aram,
 Seruari quæ certa fides ossa inclyta Petri,
 Et requiem dulci, veniamq; precarer amico,
 Reddita, vel mihi visa sacro vox reddier antro:

Dit

AVGVSTINI FAVORITI. 93

*Dic bona verba: procùl feralia vota, sacerdos.
Iam pridem cœtu Superùm, solioq; receptus
Egregius iuuenis: scelerum vix flamma piatrix
Distulit aterna pereunti gaudia vita.
Nunc ille etherio graditur spectandus in ostro,
Effigiemq; Dei, cuius fulgore beantur
Celestes anima, multùm sub imagine pulcrì
Quæsitam in terris, manifestâ in luce tuetur.
Iam calo apparet medio, sidusq; benignum
Collibus affulget Latijs, & lumine certo
Signat iter, quo nisa polum subit ignea virtus.*

*Cùm ad Aram Apostolorum in Vati-
cano nouus Sacerdos primam ho-
stiam Deo offerret.*

***S**I te fassa graues mortalia corda labores,
Tactaq; non fictâ relligione mouent,
Magne Deus, lacrymaq; dolor tibi supplice victor
Iratam exarmat fulmine sepè manum;
Respice, meq; tua trepidantem accumbere mensæ
Ipse tuâ in sanctum duc penetrabile manu.
Immunem posthac animum seruabit ab omni
Labe Calix, succis qui scatet æthereis.*

Sit

Dic

*Sit mihi fas illinc potare obliuia rerum,
 Quas auido appetijt gutture nostra sitis.
 Si fallo, feriat lasas me fulmen ad aras,
 Nec dantem pœnas pallia sacra tegant.
 Si fallo, subito mihi terra dehiscat hiatu,
 Tuq; preces surdâ supplicis aure bibas.
 An violare nefas legem cum quolibet ic̄ti
 Fœderis, atque hominum sit mihi sancta fides,
 Pro quâ nil verëar Siculo succurrere flammis,
 Et media impavidum pectus in arma ruat;
 Quæ tibi præsentis tactis iurauimus aris,
 Ferre leues patiar irrita verba Notos?
 Mox aderis niueum crusti conclusus in orbem,
 Me puido arcanas ore canente notas:
 At tibi ne graue sit nostris succedere tectis,
 Sint licet innumeris hospita criminibus.
 Quæ genio, & mensis vasa assuevere profanis,
 Sæpè vides aram ponier ante tuam.
 Multa, quibus coleris, cæcis mortalibus olim
 Tempia Paratonios exhibuere Deos.
 Forsan & hic cineres seruans locus, ossaq; magna
 Heroum, arcano quos habet urna sinu,
 Vel scelerum addictus pœnis, rudibúsvæ Latinis
 Infandâ fuerat relligione sacer.*

Hic

*Hic veteres sisto exuuias nouus hospes, ut Inda
Surgit odoratis ales ab inferijs.*

*Tristes exuuiæ, vitæ miseranda peractæ
Effigies, animo luridaq; umbra meo!*

*Sic horret maculas, nuper quas exiit, anguis,
Atque ipsum infelix terret imago sui.*

*Hei mihi, primæuæ faciem, casusq; iuuentæ
Dum tuor, & dubiæ cæca pericla viæ,
Quo surgunt horrore comæ! quàm frigidus artus
Sudor, & occultum permeat ossa gelu!*

*Talis naufragium passus graue respicit altum
Æquor, & in sicco nauita pallet adhuc.
Quòd si ille impatiens inopem traducere vitam,
Subducit quassam, restituitq; ratem,*

*Tempestate iterùm, & casu doliturus acerbo,
Denique Carpathijs præda futurus aquis:
Vos ô adeste mihi, Superi, vel tu mihi nigras
Inijce casuro Mors, precor, æqua manus.*

*Me tantas euectum ad res, tot honoribus auctum
Æquo animo iuuenem tollere fata feram.*

*Iam mihi, florentes ex quo malè perdimus annos,
Ter decimam supra tertia fluxit hyems.*

*Pars igitur vitæ melior, lucisq; peracta est;
Quamprimùm incipient membra caduca mori.*

Et iam (me miserum!) procùl apparere senectâ
 Incipit, antiquum stipite fulta latus:
 Hanc Morbi, tristisq; Metus, Curaq; sequuntur,
 Quorum agmen claudens Mors quatit atra facem.
 Et nunc quòd viuo, quòd spiritus hos regit artus,
 Munus id, ô Custos Aliger, omne tuum est.
 Pars ea noctis erat, quâ soluere pectora curis
 Incipit, & pigro spargere rore sopor;
 Ecce Quirinalis necopino murmure tractus
 Intremittit, hortorum septaq; lapsa ruunt.
 Dumq; ruunt, simili ad terram traxere ruinâ
 Secum unâ stantes è regione domos.
 Quòd nisi visum esset Superis seruare nocentem,
 Hos ego debueram tunc habitare lares.
 Sapiùs infelix tectum, multumq; poposci,
 Nemo & poscenti dixerat: Equa pete.
 Non tamen exiguos exorauere penates,
 Aptâ vel aratas verba mouere fores.
 Quiq; omni facilis fuerat mihi tempore, durum
 Hac in re sensi, difficilemq; virum.
 Ergò ut visa loci facies, disiectaq; saxa,
 Dirigui: cecidit vox, steteruntq; comæ.
 Nam mihi sum visus pars illius esse ruinae,
 Et dici à populo praterente miser.

Tum

A
 Tum n
 M
 Hac ig
 De
 Tunc i
 Que
 Sancta
 O m
 Nate i
 An
 Scilicet
 Huc
 Nonne
 Ignor
 Quod si
 Debu
 Ipsa tibi
 Venis
 Infelix!
 Et me
 Hac sup
 Quag
 Interea
 Debit

AVGVSTINI FAVORITI. 97

Tum mihi visa parens cadere exanimata dolore ;

Mox hac singultus inter anhela loqui :

Hac igitur de te miseram sperare iubebat

De rebus toties fama secunda tuis ?

Tūne iaces subitā discerptus , nate , ruinā ,

Quem sœui columen sœpè vocare meum ?

Sancta , quid in vestras tantum commissimus aras ,

O mihi perpetuâ Numina culta prece ?

Nate iaces ? nec te genitrix deserta videbit

Amplius ? ah diro funere rapte mihi !

Scilicet hoc magnis est inclarescere factis :

Huc te mortalis gloria adegit amor.

Nōne fuit satius vota inter cara tuorum

Ignotum patrio consenuisse lare ?

Quod si tollere te iuuenem , mediumq̄, secare

Debuerat vitæ stamen acerba dies ;

Ipsa tibi saltem clausissem lumina : saltem

Venisses oculis lætior umbra meis.

Infelix ! & adhuc viuo tibi , nate , superstes ?

Et meus , ut moriar , non habet arma dolor ?

Hæc super extincto fudisset perdita nato ,

Quæq̄, solent matres dicere verba pia.

Interea Superis tanto pro munere grates ,

Debitaq̄, aeterno soluere vota Deo

Ⓒ

Attonitus

Tum

Attonitus casu meditabar. Cetera nosti
 O Loioleæ gentis, Oliua, decus.
 Tu, quem acri ingenio, & laudis nullius egentem
 Ipsa suo Pietas imbuit eloquio,
 Iussit & angusti moderantem frena theatri
 Ad templi Proceres ignea verba loqui.
 Tu mihi caelestes monitus, & dicta reportas:
 Hæc ego iam miles, te duce, castra sequor.
 Te duce monstra Erebi vici, nexusq; resolui.
 Fas est victorem ferre trophæa Ioui.
 Irarum fibræ, fractiq; Cupidinis arcus
 Pendebunt sancto Teiaq; pleetra tholo.
 Iam mihi, quò tenues umbras, & ceca viarum
 Dispiciam, præfert lampada Dius Amor.
 Ille suas etiam nobis accommodat alas,
 Vnde humili possim me quoque tollere humo;
 Ireq; trans celi metas æterna tuentem
 Gaudia, mortali non referenda sono.
 Quòd me siqua trahent terræ contagia, siqua
 Subijciet cordi dira cupido faces;
 Te, CHRISTE, amplectar, lacrymisq; tepentia supplex
 Figam sacratis oscula vulneribus.
 Illa dies subeat, quâ te Iudæa per omnes
 Traductum pænas extulit exanimum:

*Cùm medio Phæbus defecit in athere, & ipsum
 Fædavit tenebris nox adoperta caput:
 Seu totum inuoluit nigrâ formidine mundum;
 Seu tantùm vultus, impia terra, tuos.
 Impia, quandoquidem robur fatale tulisti,
 Vnde Sator rerum triste pependit onus.
 Tûne refers spinas, tibi qui dat poma benignus,
 Et grauidas vites, & sata leta facit?
 Tûne tuis ferrum fouisti immane latebris,
 Diuinum potuit quod penetrare latus?
 Et meritò scelerum tantorum conscia tellus
 Indigno viuis subdita seruitio:
 Iordanesq; (nefas) sacer ille argenteus amnis,
 Et Silois collo turpia vincla gerunt.
 Quodq; nefas auget, tumulo, qui vicit Auernum,
 Obscæni insultant, Thræcia turba, canes.
 Heu pudor Hesperia, sæcliq; infamia nostri!
 Degener à proavis tuq; iuuenta tuis!
 Scilicet æternis Europam inuoluere bellis,
 Vrereq; immeritos gloria maior agros.
 Intereà miseris Pax suspirata colonis
 Exulat, & Latium vix tenet agra suum.
 Ter sedare faces belli conata; ter illi
 Absumfit pennas bellica flamma sacras.*

Hinc meritò luget, nec adhuc se candida Virgo
 Audet ALEXANDRI proripere è gremio;
 Quò Christi pariter signatas nomine gentes
 Mittat in æternæ fœdus amicitia:
 Armaq; bellantum ciuilia vertat & iras
 Threiciæ tandem gentis in excidium.
 Nunc quando alternas in clades armat Erynnis
 Christiadum, oblitâ relligione, manus;
 Nec Venetis longo fractis certamine quisquam
 Audet ALEXANDRVM ferre secutus opem:
 Tu, Melite, Odrysiò nomen fatale Tyranno,
 I celer, & Latijs puppibus adde tuas.
 Hellepontiacas audax inuade procellas,
 Infer & Euxino candida signa mari.
 Barbaricos latè ferro lustrate recessus,
 Et Scythicâ puppes clade referte graues.
 I, decus Europæ, pubes assueta triumphis:
 Gloria vos illuc non moritura vocat.
 Placati nobis inuertent Thracibus Euri
 Equor, & in Syrtes impia vela ferent.
 Auspice ALEXANDRO soluat pia litore classis:
 Fuderit hac hostem, fundet ut ILLE preces.

IN